

HØRINGSUTTALELSE AV NOU 2007:11 FRA NORSK KRISTELIG STUDIERÅD.

Norsk Kristelig Studieråd (NKrS) takker for invitasjonen til å avgi høringsuttalelse og sender med dette inn vårt innspill. Vi gir vår tilslutning til den uttalelsen som vår paraplyorganisasjone VOFO avgir.

Høringen fra NKrS er behandlet i styremøte 11. des. 2007 sak 43/07.

Vi har med glede sett at NOU 2007:11 vektlegger sterkt studieforbundenenes rolle som viktige samfunnsaktører og at utredningen så klart trekker fram gode overordnede mål for studieforbundenenes arbeid. Dette er helt i tråd med det vi i dag driver. NKrS ble startet i 1952 og har mange store og eldre frivillige organisasjoner som medlemmer. Disse organisasjonene har ansatt teologer, lærere og andre høyt utdannede akademikere som både lager og holder kurs for voksne både i og utenfor organisasjonene. Dette er først og fremst kurs som styrker faglig forståelsen, men de er samtidig i stor grad fundert i ett mål om at deltakerne skal vokse i sine liv. Dette betyr at kursene i stor grad bidrar til å vedlikeholde og styrke demokratiet, bekjempe utstøting og bidra til integrering, styrke kulturelt mangfold og øke deltagelse i kulturlivet. Dermed bidrar tilbudene til å motivere for økt kunnskap og derav øke den enkelte kompetanse til å påvirke egen livs- og arbeidssituasjon. Vårt arbeid har i stor grad vært rettet mot den tredjesektor, og har derfor ikke tilbud som sammenfaller med formell læring, noe som vi heller ikke tror vil bli aktuelt i fremtiden.

Vi kjenner oss ikke igjen i utredningen antydning om at studieforbundenenes aktivitet og resultater ikke er godt dokumentert og synliggjort. Vi har god oversikt over ett brett variasjon av tilbud. Disse strekker seg på mange måter utover de trange rammer som skal registreres, og samstemmer lite med de nivåkrav som også kursene skal settes inn i. Derfor vil et hvert forsøk å beskrive det allsidige arbeidet, som vitterlig er i det enkelte studieforbund, være svært vanskelig. Å finne gode egnede parametre for måling vil kreve betydelig omtanke. Men også dagens parameter er klart i uttakt med virkeligheten.

Vi vil dog få understreke at i NKrS, som har så stor grad av profesjonelle medlemsorganisasjoner og ansatte, vil være naturlig at utvikling av materiell og kurs i alt vesentlig skjer lokalt. Derfor er det også naturlig at kursdeltagerne oppfatter medlemsorganisasjonen som kursansvarlig og slik bør det være. Vi ser derfor ingen grunn til store institusjonelle endringer i forhold til studieforbundenenes arbeid Likevel etterspørres det en større grad av enkelhet i regelverket og evt. en annen beregning av timer og deltagere.

*** Utvalgets mandat (kap. 1)**

Mandat

Norsk Kristelig Studieråd (NKrS) er glad for at departementet har satt ned Tron-utvalget og ser positivt på at utgangspunktet for utvalgets arbeid er: *”regjeringen ønsker å videreutvikle og styrke studieforbundenenes rolle som opplæringsaktører og bidragsyttere i det frivillige Norge”*. NKrS har ca 30 medlemsorganisasjoner innen frivillig sektor og vi er inne i en positiv utvikling med hensyn til registrerte studietimer. Bakgrunnen for dette, tror vi mye har sin rot i arbeidet til Tron-utvalget og de forventninger dette har skapt til å forbedre studieforbundenenes rammevilkår.

NKrS tror at en fornyelse av studieforbundenes virksomhet kan virke vitaliserende, bevisstgjørende og positivt på voksen læring i frivillig sektor. Rammene som gis studieforbundene er med på opprettholde og rekruttere i den frivillig sektoren av vårt samfunn.

Begrep

NKrS slutter seg i store trekk til utvalgets bruk av begreper. Men vi savner at begrepet "folkeopplysning" står mer sentralt. **Vi vil foreslå at begrepet "opplæring" byttes ut med "læring"**.

*** Situasjonsbeskrivelse (kap. 3)**

Dagens studietilbud må ta utgangspunkt i et helt menneskesyn.

Dagens samfunn er for mange preget av en hektisk og effektiv hverdag, med store krav til kompetanse for å løse de oppgaver den enkelte er satt til å løse på sin arbeidsplass. Med denne virkeligheten som bakteppe, er det viktigere enn noen gang å legge til rette for den uformelle opplæringen. Vi ser det som viktig at dagens studiearbeid må ta utgangspunkt i det helte mennesket med ånd, sjel og legeme. Vi mener at en slik tankegang/praksis er med på å fremme enkelt individets livskvalitet, personlige utvikling og utfoldelse i arbeidslivet. NKrS vil hevde at det studiearbeidet som utføres i våre 30 medlemsorganisasjoner representerer en verdiprofil som også må få sin rettmessige plass i den fremtidig organiseringen av studiearbeidet blant voksne. **Vi tror at læring i voksen sektor vil bli beriket med at det gis rom for studieforbund med en klar verdiforankring! Vi mener at det bidraget studieforbundene gir til mennesker over hele Norge, er av avgjørende betydning for individets livskvalitet og personlig utvikling.**

Dagens antall av studieforbund har en god bredde/mangfold

som vi tror at det er viktig å ta vare på. Dette sikrer at brukerne har valgmuligheter og det vært enkelt studieforbund kan mer tydelig vise hva det står for. Mangfoldet sikrer også en nærhet til brukerne. Vi mener at dagens studieforbund gir en god bredde, samtidig som de har sine klare og spesielle profiler. **Vi er redd for at større og færre studieforbund, kan ødelegg dette mangfoldet og egenarten. Vi tror også at store forbund kan skape mindre engasjement for de enkelte organisasjoners spesialiteter – man kan lett forsvinne i massen.**

*** Internasjonale relasjoner – Norden (kap. 4)**

NKrS har hatt et godt nordisk samarbeid slik det er nevnt under kap. 4.1.1.3, men går for tiden litt på sparebluss. **Ut i fra at Nordisk Ministerråd har gjort forandringer i tilskuddsreglene, og vi opplever at det stadig er blitt mer komplisert å få del i de økonomiske midlene som ser stilt til disposisjon for å vitalisere et nordisk samarbeid.** Her bør det tilstrebes enkle tilskuddsordninger!

*** Studieforbundenes rolle (kap. 5)**

Høy studieaktivitet i frivillig sektor er med å sikre et kvalitativt og kvantitativt godt frivillig arbeid. Organisasjonsbygging i frivillig sektor krever studieaktivitet. Videre er organisasjonskunnskap en viktig faktor for et levende organisasjonsliv. Skolering av egne medlemmer er en forutsetning/grunnlager/motivasjonen for å kunne drive skolering for nye.

Vi har studietilbud i det ganske land både i by og bygd, i store og små sentra. **For å utvikle gode lokalfellesskap og opprettholde en sprett bosetting i vårt vidstrakte land, mener vi at studievirksomhet er en viktig faktor.** Gjennom slik virksomhet kan nye generasjoner finne sin

lokalidentitet. Et godt utbygd studietilbud i nærmiljøet, kan være en viktig faktor for at folk blir der!

I dagens samfunn med stor innflytting av nye landsmenn og generell stor flytting, tror vi at **gode voksenopplæringstilbud, letter arbeidet med å integrere nye innbyggere i et lokalsamfunn.**

Medlemsorganisasjonenes ønsker og behov.

Trolig grunnet manglende forskning på den frivillige sektor, ser vi at studieforbundenes medlemsorganisasjoners ønsker og behov i liten grad fremkommet i utredningen. Det er derfor viktig å få fram disse og jamføre disse til det arbeidet studieforbundene i dag gjør. Med stor fare for en overdrevet forenkling kan organisasjonenes ønsker uttrykkes slik; **minst mulig del av statsstøtten skal gå til studieforbundenes administrative arbeid – mest mulig ut til medlemsorganisasjonenes studietiltak.** Studieforbundets arbeid knyttes til informasjon, godkjenning, administrasjon og fysisk utbetaling av støtte. Medlemsorganisasjonene er videre i liten grad opptatt av å bygge opp under studieforbundene som pedagogiske enheter som skal skape læreverk, kurs eller materiell. Fokus i de frivillige organisasjonene er knyttet til egen opplæring, gitt av egne ansatte og med eget stoff. Og i utgangspunktet er dette både lavterskelkurs og lavkostkurs, og støtten brukes til dekke kursdrift og lønn. Gjennom denne praksisen kommer midlene ut til folk og er med på å utvikle aktive medborgere.

*** Studieforbundenes oppgave (kap. 6)**

Vi slutter oss langt på vei til utvalgets beskrivelse og vurderinger av studieforbundenes rolle og oppgaver.

Det legges opp til en målstyring av studieforbundenes virksomhet, og dette slutter NKrS seg til, da vi tror at dette kan være stimulerende og utfordrende. Men **målstyringen må ha en stor grad av forutsigbarhet og vidsyn, slik at det ikke kveler kreativitet, initiativ eller mangfold.** Det må ikke hindre viktige prosesser i lokalmiljøene som fremmer folkeopplysning, demokrati, fellesskap med mer.

Samtidig ser vi en fare i at **studieforbundenes egenart kan bli mindre tydelig hvis studieoppleggene i for stor grad blir et supplement til offentlige utdanningstilbud** med hensyn til formell læring. NOU'n foreslår 6 overordnede mål for studieforbundenes virksomhet, og slik vi leser det, er det kun et av disse som går på samarbeid (partnerskap/formell læring) med det offentlige utdanningstilbudet, mens de 5 andre er med på å fremheve studieforbundenes egenart.

*** Styring, organisering og finansiering III (kap. 7)**

NOU'n skriver om at "mange som deltar på kurs i studieforbundenes regi er ikke klar over at studieforbundet er ansvarlig arrangør". NKrS har ikke forståelse for at dette er noe argument for "fornyelse og revitalisering av studieforbundenes virksomhet". **Det viktige må være at arrangøren, som er en av våre mange medlemsorganisasjoner, vet det og kjenner til regelverket og på den måten kvalitetssikrer de ulike studieopplegg sammen med det aktuelle studieforbund!**

NKrS er usikker på om tildeling via fylke/region er noen forbedring i forhold til dagens praksis, da det åpner for ulike praksis fra region til region. Få av dagens studieforbund har ansatte ute i

regionene eller dagens fylker. Det arbeidet som utføres på dette nivået skjer i stor grad på frivillige basis – i seg selv en viktig opplærings situasjon. Derfor vil **en plassering av mer av studieforbundenes virksomhet ut i regionene føre til en økning av ansatte og mer byråkratisering**. På denne måten vil en større del av bevilgninger til voksenopplæring brukes på administrasjon i stedet for til direkte støtte til studievirksomhet!

NKrS er et studieforbund bestående av medlemsorganisasjoner som er profesjonelle organisasjoner og har derfor svært lav bemanning, derfor vil aktivisering i forhold til fylker eller regioner være utelukket. Muligens kan enkelte av vår medlemsorganisasjoner enkeltvis gjøre nytte av lokalt partnerskap, men trolig vil både en godkjenningsordning og dagen kurstilbud være av liten interesse for fylkene. I motsetning til studieforbund som har ansvar for hele verdikjedene fra produksjon til avsluttet undervisning.

NOU'n foreslår å hold 14 år som aldersgrense for å få støtte – her ønsker NKrS at det bli en viere formulering som **åpner for møter på tvers av aldersgrenser og generasjoner**. (jmf. babysang, -svømming). Vi mener også at dagens praksis med min. 12 timer er forhøy. Dette vanskeliggjør støtte til weekend kurs og dagskurs. **Vi mener at minimumstallet for å gi støtte bør være 9 timer**. Ved dette tallet, vil man gjennom rapportering også få et mer reelt bilde av den studievirksomheten som er ute i medlemsorganisasjonene.

Tilskuddsordningen.

For at tildelingsordningen skal bli så enkle å håndtere som mulig, må tilskuddet til studieforbund også i fremtiden komme som statlig overføring. En oppdeling av tilskuddsordningen på fylkesnivå, vil bety en sanering av ordningen. Erfaring fra fylkemessige ordninger er dårlig og vi er også skeptisk til om nevnte kulturpott vil bli av stor betydning. **Det vil være bedre om også kulturpotten går gjennom statlig tildeling**. Det vill trolig blitt mer rettferdig, da vi erfaringsmessig ser at fylkene vektet kulturelt arbeid på ulik måte. Det er også noe uklart om det er medlemsorganisasjonene eller studieforbundene som skal søke på disse midlene. I vår sammenheng er det en forutsetning at det er våre medlemsorganisasjoner som gjennomfører tiltakene.

Kulturpotten bør knyttes opp til et godkjent opplæringstiltak i regi av et studieforbund.

Mange studietiltak har mange deltagere (kor, seminarer osv.) som ut ifra dagens støtteordninger, får et forholdsvis lite tilskudd, da det kun er timer som gir uttelling. Dagens støtteordninger favoriserer studiearbeid i mindre grupper! **NKrS ønsker at det også legges opp til at store grupper får en høyere timesats**. Derfor tar vi til orde for **tilskudd basert på ”deltagertimer”?**

*** Målvurdering og kontroll (kap. 8)**

Vi mener at målstrukturene som det henvises til er positive og gode mål, men de speiler ikke selve studieforbundenes hverdag. Det sier ingen ting om at studieforbundet skal godkjenne kurs, registrere aktiviteter, veilede medlemsorganisasjonene, eller drive økonomisk utdelingsarbeid. Vi ser mer de nevnte mål som klassifisering av de kurs som arrangeres av medlemsorganisasjonene. **Skal slike målstrukturer legges inn over studieforbundene vil dette bety en betydelig større satsning på bemanning og pedagogisk/metodisk arbeid**. Noe vi mener er helt urealistisk i forhold til de store påplusninger i bevilgningene det da må til. Vi må fremdeles regne med at beregningsresultatene er vektet på konkrete tall knyttet til deltager og timetall. Studieforbundene er demokratiske organ hvor medlemsorganisasjonene har stemmerett. De vil kreve at det først gis

betydelig økning i økonomisk støtte til sine kurs før andre oppgaver skal løses. Organisasjonene vil hevde at det er disse målene alle frivillige organisasjoner er en del av i dag.

*** Økonomiske og administrative konsekvenser (kap. 9)**

NKrS støtter langt på vei de økonomiske vurderinger utvalget har gjort. Utvalgets konklusjon om at det gir gode samfunnsøkonomiske effekter av å satse på studieforbudene, slutter vi oss selvsagt til. Men **stiller et stort spørsmål ved omstillingskostnadene hvis noe av forvaltningen flyttes til regionene/fylkene.**

*** Øvrige og generelle kommentarer**

Dagens lovverk om voksenundervisning legger opp til det må være en fysiske møteplasser. I dagens digitale verden må det vurderes om dette også er fremtidens arena for studievirksomhet. NKrS ønsker at det også legges opp til støtteordninger for at folk/grupper som møtes i det digitale rom for å bygge kompetanse.

E – læring er et felt som er i sterk vekst. Mange EU land har i langt større grad enn de nordiske land tatt dette i bruk. Ved en sammenslåing av regelverket for fjernundervisning og studiearbeid vil muligens en E – basert læring også bli aktuelt for frivillige organisasjoner. Dette krever mer investeringer og en betydelig høyere kvalitet på materiellet. Det vil derfor i stor grad være behov for støtteordninger som kan hjelpe til med slikt produksjon.

Grunnen til at vi tar dette opp, er at i utredningen snakkes lite om alternativ utdanning. Og det er en kjent sak at de frivillige organisasjonene ofte har aktiviteter som mer kan beskrives som mestringslæring mer enn forelesning. Pedagogisk arbeid har over tid blitt beskrevet som kurs med og uten lærer, der læreraktiviteten ofte oppfattes som ren forelesning. Noe som kan gi begrensede muligheter. Ikke bare med E- Læring, men også ved å bruke andre metoder for voksen læring kan dette overstige trange beskrivelse av lærerrollen. Derfor må lovverket åpnes opp for alternativ undervisningsformer.

*** Ny lov**

Ny lov for ikke-formell opplæring.

Vi ser det som svært tjenelig at lovverket favner en større del av fortjenestefri opplæring. Dette vil kunne fange opp mulige krysninger mellom fjernundervisning, studiearbeid og kortkurs på folkehøgskoler. Som fagfelt vil vi bli større og mer slagkraftig. Tidligere var kravet at studieforbundene skulle være demokratiske organisasjoner. **En utvidelse vil også måtte inkludere stiftelser da utvalgets forslag vil inkludere slike organisasjoner.**

Vi er dog usikker på om en ny lov for voksen læring greier å fange opp folkehøgskolenes, fjernundervisningens og studieforbundenes ulike behov. **Det er derfor uproblematisk for oss å se kun en ny lov for studieforbund.** Det er nå svært viktig at vi får en ny lov på bordet slik at bevilgningen kan økes. Alt som kan trenere en rask behandling bør derfor unngås.

(Høringsuttalelsen ble vedtatt i styremøte 11. des. 2007 sak 43.07)